

ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Αριθμός Απόφασης

20 /2019

ΤΟ ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αποτελούμενο από τους Δικαστές Στεφάνια Χανιώτη, Πρόεδρο Πρωτοδικών, εισηγήτρια, Μιχαήλ Φίλιππα, Πρωτοδίκη και Πάρη Ζαρμποζάνη, Πρωτοδίκη και από τη Γραμματέα, Αικατερίνη Αθανασοπούλου.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του την 14.09.2018, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ των:

Των αιτούντων : 1) Χριστίνας Κουτσούμπα του Βάιου και της Αικατερίνης, με ΑΦΜ 106408136 και 2) Φωτεινής Κουτσούμπα του Βάιου και της Αικατερίνης με ΑΦΜ 033169786, αμοτέρων κατοίκων Κηφισιάς Αττικής, οδός Αγίας Βαρβάρας 8 και παρασταθέντων δια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους, Διαμαντή ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ.

Του καθ' ου η αίτηση : του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ) με την επωνυμία "ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΑ" που εδρεύει στο Μαραθώνα Αττικής, επί της οδού Οινός 6 με ΑΦΜ 997606752, όπως νόμιμα εκπροσωπείται από το Δήμαρχο, Ηλία Ψηνάκη του Παναγιώτη και παρασταθέντος δια της πληρεξουσίου δικηγόρου του, Γεωργίας ΚΩΤΟΥΛΙΑ.

Οι αιτούντες ζητούν να γίνει δεκτή η με γενικό και ειδικό αριθμό έκθεσης κατάθεσης δικογράφου **91664/283/2018** στη Γραμματεία του παρόντος δικαστηρίου αίτησή τους, η οποία προσδιορίστηκε για να συζητηθεί την δικάσιμο την αναφερόμενη στην αρχή της παρούσας.

Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των παρασταθέντων διαδίκων ανέπτυξαν τις απόψεις τους και προφορικά, εξάλλου ζήτησαν προθεσμία υποβολής των γραπτών σημειωμάτων μέχρι την 01.11.2018, ημέρα Πέμπτη και ώρα 11.00 π.μ.

**ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΚΑΙ ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ**

Κατά τη διάταξη του άρθρου 57 παρ. 1 ΑΚ, όποιος προσβάλλεται στην προσωπικότητα του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Ειδικότερα, από τη διάταξη του άρθρου 57 ΑΚ προστατεύεται το άμεσο και απόλυτο δικαίωμα της προσωπικότητας, δηλαδή των υλικών και άυλων αγαθών που συνθέτουν την υπόσταση του προσώπου, με το οποίο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα. Τα αγαθά αυτά δεν αποτελούν αυτοτελή δικαιώματα, αλλά επί μέρους εκφάνσεις του ενιαίου δικαιώματος επί της ίδιας προσωπικότητας, σε τρόπο ώστε η προσβολή οποιασδήποτε από τις ανωτέρω εκφάνσεις από οποιονδήποτε τρίτο να σημαίνει και προσβολή της συνολικής έννοιας «προσωπικότητα». Κυριότερες από τις ανωτέρω εκδηλώσεις της προσωπικότητας είναι η ζωή, η σωματική ακεραιότητα και υγεία η ελευθερία, η τιμή, το απόρρητο της ιδιωτικής ζωής κλπ. Η καθαριότητα, η μη ρύπανση, η διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος (γήινου, υδάτινου και αέρινου) προστατεύεται από διατάξεις που έχουν σκοπό την ευνοϊκή ανάπτυξη του ατόμου και όχι μόνο του περιβάλλοντος, του οποίου η προστασία είναι αναγκαία για τον άνθρωπο. Από τα ανωτέρω απορρέει και το δικαίωμα κοινής χρήσης των κοινών σε όλους πραγμάτων (ατμοσφαιρικού αέρα, θάλασσας) και των κοινόχρηστων πραγμάτων (άρθρα 966, 967 και 976 ΑΚ), τα οποία εντάσσονται στην ευρύτερη έννοια του περιβάλλοντος και συμπίπτουν σε ευρεία κλίμακα με τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά αγαθά, συνιστώντας τόσο προϋπόθεση ζωής, όσο και στοιχεία για την εξασφάλιση ποιότητας ζωής. Επομένως, το δικαίωμα χρήσεως των κοινών σε όλους και των κοινόχρηστων πραγμάτων αποτελεί εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας, όπως προσδιορίζεται από τη διάταξη του άρθρου 57 ΑΚ. Το εννοιολογικό προσδιορίζεται και με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, παρ. 2 και παρ. 5 και 24 παρ. 1 του Συντ. (όπως ισχύουν σήμερα). Η προσβολή του δικαιώματος χρήσεως συνίσταται στη διατάραξη από τρίτους περιβαλλοντικού στοιχείου κατά τέτοιο τρόπο ώστε είτε να αλλοιώνεται ή να καταργείται η κοινή ωφέλεια που πηγάζει από τη χρήση του συγκεκριμένου πράγματος, είτε να καθίσταται αδύνατη η χρήση του στοιχείου αυτού ή και άλλου συνδεδεμένου με αυτό. Συμπεριφορά με την οποία προσβάλλεται η κοινή χρήση ή η κοινή ωφέλεια κοινού σε όλους ή κοινόχρηστου πράγματος, συνιστά προσβολή παράνομη κατά 57 ΑΚ και 970, όπως οι διατάξεις αυτές εμπλουτίζονται από το άρθρο 24 του

Συντάγματος (Καράκωστας, Ένδικα μέσα προστασίας περιβαντολογικών αγαθών ΕΔΔΔ 1990.179). Δηλαδή, το δικαίωμα χρήσεως των κοινών σε όλους και των κοινόχρηστων πραγμάτων, ως απόρροια του δικαιώματος της προσωπικότητας αποτελεί την ιδιωτικού δικαίου έκφανση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος στο περιβάλλον (άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως ισχύει σήμερα), όπως τούτο έμμεσα τριτενεργεί στις ιδιωτικές έννομες σχέσεις μέσω των διατάξεων των άρθρων 57 και 966 επ. ΑΚ. Προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 57 παρ. 1 εδ. α' ΑΚ για την προστασία του δικαιώματος της προσωπικότητας είναι: α) η προσβολή του δικαιώματος κοινής χρήσεως [άρθρο 970 (in fine) ΑΚ] που έγκειται στη διατάραξη από τρίτους στοιχείου περιβαλλοντικού κατά τέτοιο τρόπο, ώστε είτε να αλλοιώνεται ή να καταργείται η κοινή ωφέλεια που πηγάζει από τη χρήση του συγκεκριμένου (κοινού σε όλους ή κοινόχρηστου) πράγματος, είτε να καθίσταται αδύνατη η χρήση αυτού ή η προσβολή της (σωματικής ή ψυχικής) υγείας του προσώπου και β) παράνομος χαρακτήρας της προσβολής, ο οποίος καταρχήν θα συντρέχει, αφού η συμπεριφορά που προσβάλλει την κοινή χρήση ή την κοινή ωφέλεια κοινού σε όλους ή κοινόχρηστου πράγματος ή τη σωματική/ψυχική υγεία του ατόμου θα είναι παράνομη κατά τις διατάξεις των άρθρων 57 και 970 ΑΚ, όπως τούτες εμπλουτίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1 παρ. 2 και παρ. 5 και 24 παρ. 1 του Συντ. (όπως ισχύουν σήμερα). (Πρβλ ΑΠ 285/2012, ΑΠ 753/2011, ΑΠ 207/2010, ΑΠ 173/2006 ΕφΔωδεκ 192/2009 ΕφΠατρ 538/2006). Με το ν. 1650/1996 «προστασία του περιβάλλοντος», όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει, θεσπίζονται κανόνες αναφερόμενοι, μεταξύ άλλων, στις προϋποθέσεις και στη διαδικασία για την έγκριση της εγκατάστασης δραστηριοτήτων ή εκτέλεσης έργων, από τα οποία απειλούνται δυσμενείς-επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ειδικότερα, στο άρθρο 1 του νόμου αυτού γίνεται μνεία στην καθιέρωση κριτηρίων και μηχανισμών, ώστε ο άνθρωπος ως άτομο και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, να ζει σε υψηλής ποιότητας περιβάλλον, μέσα στο οποίο να προστατεύεται η υγεία του και να ευνοείται η ανάπτυξη της προσωπικότητας του. Στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος του 1975, όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του 2001, ορίζεται ότι «1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει

υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας...». Εξάλλου, το άρθρο 174 της Συνθ. ΕΚ ορίζει τα εξής: «1. Η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος συμβάλλει στην επιδίωξη των ακόλουθων στόχων: τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, την προστασία της υγείας του ανθρώπου, τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων, την προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων. 2. Η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας. Στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα εναρμόνισης που ανταποκρίνονται σε ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος περιλαμβάνουν, όπου ενδείκνυται, ρήτρα διασφάλισης που εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να λαμβάνουν, για μη οικονομικούς περιβαλλοντικούς λόγους, προσωρινά μέτρα υποκείμενα σε κοινοτική διαδικασία ελέγχου...». Με το ν. 1650/86 για την προστασία του Περιβάλλοντος (Α 160), - όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του ν. 1650/1986 με τις οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ κλπ.» (Α' 91) - εισάγονται κανόνες, με τους οποίους αποσκοπείται η προστασία του περιβάλλοντος (βλ. και άρθρο 1 παρ. 1 του νόμου αυτού), σύμφωνα και προς τη σχετική επιταγή που περιέχεται στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, στο πλαίσιο δε του σκοπού αυτού ο νομοθέτης, εφαρμόζοντας την αρχή της πρόληψης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος (βλ. άρθρο 2 περ. 5 του ίδιου νόμου), η οποία υιοθετείται και από την οδηγία 85/337 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (βλ. ιδίως άρθρο 2 παρ. 1), θέσπισε ρυθμίσεις, με τις οποίες επιβάλλεται η εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων που θα επιφέρει στο περιβάλλον ορισμένη δραστηριότητα, προκειμένου να κριθεί από τα οικεία όργανα της Διοίκησης, κατά την προβλεπόμενη από τον ίδιο νόμο διοικητική διαδικασία, αν, σε ποια, θέση και με ποιους όρους είναι, από την άποψη αυτή, επιτρεπτή η άσκηση της δραστηριότητας. Ως υποβάθμιση του περιβάλλοντος, κατά την παρ. 4 του άρθρου 2 του ίδιου νόμου, νοείται η πρόκληση από ανθρώπινες δραστηριότητες ρύπανσης ή οποιασδήποτε άλλης μεταβολής στο περιβάλλον, η οποία είναι πιθανό να έχει επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία, στην ποιότητα ζωής και στην υγεία των κατοίκων. Με το άρθρο 3 του νόμου παρέχεται εξουσιοδότηση για την κατάταξη των

έργων και δραστηριοτήτων σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, στη δεύτερη δε από τις κατηγορίες αυτές κατατάσσονται έργα και δραστηριότητες που, χωρίς να προκαλούν σοβαρούς κινδύνους ή οχλήσεις, πρέπει να υποβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς, που προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 4 του ίδιου νόμου, για την πραγματοποίηση έργων ή δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται, στις πιο πάνω κατηγορίες απαιτείται η έγκριση περιβαλλοντικών όρων, που για τη δεύτερη κατηγορία, γίνεται με απόφαση του νομάρχη (ΣτΕ 4440/2005, ΣτΕ 3957/1995 Νόμος). Εξάλλου, το άρθρο 6 του ίδιου νόμου ορίζει: «1. ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων ανήκει στα όργανα της υπηρεσίας που είναι αρμόδια, κατά τις οικείες διατάξεις, να εγκρίνουν την ίδρυση, λειτουργία ή πραγματοποίηση έργου ή δραστηριότητας. Όπου, κατά την κείμενη νομοθεσία, ο έλεγχος για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων γίνεται από διανομαρχιακές ή περιφερειακές υπηρεσίες, ανεξάρτητα από το αν έχουν ή όχι και την αρμοδιότητα για την έγκριση της ίδρυσης, λειτουργίας ή πραγματοποίησης του αντίστοιχου έργου ή δραστηριότητας, οι υπηρεσίες αυτές διατηρούν την παραπάνω αρμοδιότητα ελέγχου». Περαιτέρω, στο άρθρο 11: (Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης «Ε.Π.Ο.») της ΚΥΑ Η.Π. 11014/703/ Φ104 ΦΕΚ Β 332 2003), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 4 του άνω νόμου ν. 1650/86 για την προστασία του Περιβάλλοντος (Α' 160) όπως ισχύει ορίζεται στην παρ. 1: Ο ενδιαφερόμενος φορέας ή ιδιώτης υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία Περιβάλλοντος της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης που συνοδεύεται, από φάκελο ο οποίος περιλαμβάνει Περιβαλλοντική Έκθεση σε τέσσερα (4) τουλάχιστον αντίγραφα... στην παρ. 3: Εντός 15 ημερών από την παραλαβή του φακέλου οι προαναφερόμενες υπηρεσίες και φορείς διαβιβάζουν τη γνώμη τους στην αρμόδια ως άνω υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στην δε παρ. 4: Μετά την παραλαβή των ως άνω γνωμοδοτήσεων ή άλλως μετά την παρέλευση της προθεσμίας της παραγράφου 3 και ανεξάρτητα από το αν έχουν διαβιβασθεί ή όχι οι γνωμοδοτήσεις αυτές, εκδίδεται μέσα σε 15 ημέρες η απόφαση έγκρισης ή μη περιβαλλοντικών όρων από τον οικείο Νομάρχη μετά από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας περιβάλλοντος της ΝΑ, όπως προβλέπεται στο

άρθρο 4 (παρ. 3) του ν. 1650/86 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 (παρ. 3) του ν. 3010/2002.

Στο άρθρο 75 του ν. 3463/06 (ΔΚΚ - φ. 114 τ. Α') ορίζονται τα εξής:

«Αρμοδιότητες. Ι. Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφορούν, κυρίως, τους τομείς: α) Ανάπτυξης... β) Περιβάλλοντος, στον οποίο περιλαμβάνεται, ιδίως 1. ...4. Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων... 5.... 10.0 καθορισμός των χώρων για τη δημιουργία κοιμητηρίων ...γ) ...ζ) ...ΙΙ. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες ασκούν, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Οι αρμοδιότητες αυτές είναι, ειδικότερα οι ακόλουθες: 1.... 8. Η δημιουργία, συντήρηση και λειτουργία κοιμητηρίων...». Στο άρθρο 1 του α.ν. 582/1968 «Περί δημοτικών και κοινοτικών κοιμητηρίων» (φ. 225 τ. Α') ορίζεται, ότι: «1. Η ίδρυσις και συντήρησις κοιμητηρίων (νεκροταφείων) ανήκει εις την αποκλειστικήν αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων». Στο άρθρον 2 του ιδίου νομοθετήματος ορίζεται: «Οι δήμοι και αι κοινότητες υποχρεούνται να φροντίζουν εγκαίρως δια την εξασφάλισιν των απαιτούμενων χώρων, κειμένων κατ' αρχήν εκτός σχεδίου πόλεως και μακράν κατοικημένων περιοχών δια κοιμητήρια, να περιβάλλουν δε πάντοτε ταύτα δια φυτείων (δένδρων και θάμνων), επί ζώνης επαρκούς πλάτους. Εφ' οιουδήποτε χώρου απαλλοτριουμένου προς ίδρυσιν νέου κοιμητηρίου επιβάλλεται να δημιουργηθή απαραιτήτως εντός της προοριζομένης δια τον σκοπόν τούτον εκτάσεως η ως άνω ζώνη πρασίνου, το υπόλοιπον δε κεντρικόν μέρος να χρησιμοποιήται μόνον ως κοιμητήριον. Πέραν της ζώνης πρασίνου δημιουργείται οδός περιβάλλουσα το κοιμητήριον. Τας λεπτομέρειας ως προς την εκλογήν των θέσεων των κοιμητηρίων, την τοπικήν αυτών διάταξιν και εν γένει παν σχετικόν ζήτημα, ρυθμίζει το δημοτικόν ή κοινοτικόν συμβούλιον δια αποφάσεως του, «εγκρινομένης υπό του Νομάρχου» μετά σύμφωνον γνώμην επιτροπής εκ του Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών του Νομού, του προϊσταμένου της παρά τη Νομαρχία Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων και του νομίατρον. Προκειμένου περί περιοχών κειμένων πλησίον κυρίων οδικών αρτηριών και παραλιακών ή εν γένει τουριστικών χώρων είναι απαραίτητος και η γνώμη του Ελληνικού

Οργανισμού Τουρισμού». Σημειώνεται, ότι κατά το άρθρο μόνο, παρ.1, περ. Β', εδαφ. κγ' του π.δ, 22/1982 Α 3: «Καταργείται ο ουσιαστικός έλεγχος που ασκείται από το νομάρχη επί των πράξεων των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων και προβλέπεται από τη διάταξη της παρ. του άρθρου 1 ως «έγκριση». Νόμιμο έρεισμα της ανωτέρω νομαρχιακής πράξεως (περί εγκρίσεως της αποφάσεως του δημοτικού συμβουλίου για τα εν γένει θέματα των θέσεων των κοιμητηρίων), αποτελεί η Υγειονομική Διάταξη (υπό τύπο κοινής αποφάσεως των υπουργών Εσωτερικών και Κοινωνικών Υπηρεσιών) με στοιχεία Α5/1210/19.4.-10.5.1978 (ΦΕΚ 424 Β') «Περί όρων για την ίδρυση κοιμητηρίων», εκδοθείσα κατά τ' άρθρα 1 παράγραφοι 1,2 και 2 παρ. 1,4 του αν. ν. 2520/1940 (Α'. 273) και συγκεκριμένα οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 19 αυτής, παράλληλα προς τον αν. ν. 582/1968 (Α 225), «Περί Δημοτικών και Κοινοτικών Κοιμητηρίων». Οι ρυθμίσεις αυτές έχουν ως εξής: «Άρθρο 19. Μεταβατική διάταξη. Υπάρχοντα Κοιμητήρια 1. Τα κοιμητήρια που είναι σε λειτουργία με την έναρξη ισχύος αυτής της διατάξεως, υπόκεινται στους όρους της. 2. Στις περιπτώσεις κοιμητηρίων, που δεν πληρούνται ουσιαστικοί όροι της διατάξεως, από υγειονομική ή αισθητική πλευρά, και για το λόγο αυτό προκαλούνται διαμαρτυρίες ή δημιουργούνται ενοχλήσεις και κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τη γνώμη των αρμοδίων αρχών είναι υποχρεωμένοι οι υπεύθυνοι Δήμοι, Κοινότητες ή άλλοι αρμόδιοι φορείς, μέσα σε ορισμένη προθεσμία να υποβάλουν στο Νομάρχη αίτηση, για την έγκριση συνεχίσεως της λειτουργίας αυτών των κοιμητηρίων. Η αίτηση θα συνοδεύεται από τα απαιτούμενα τοπογραφικά σχεδιαγράμματα και τα υπόλοιπα σχέδια και στοιχεία, στα οποία θα εικονίζεται η κατάσταση που υπάρχει και οι βελτιώσεις που προτείνονται σύμφωνα με τους όρους αυτής της διατάξεως. Ο Νομάρχης μετά από δικαιολογημένη γνώμη της Επιτροπής που ορίζεται από το άρθρο 1, παρ. 2 του προαναφερθέντος αν. 582/1968, («Περί δημοτικών και κοινοτικών κοιμητηρίων») αποφασίζει, ανάλογα με την περίπτωση και ανεξάρτητα από την εκπλήρωση όλων ή ενός μέρους των όρων που επιβάλλονται, από τη διάταξη αυτή, για τη συνέχιση ή όχι της λειτουργίας των κοιμητηρίων και για τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν ή τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν και καθορίζει τον αντίστοιχο χρόνο της εκτελέσεως τους. 3. Στην περίπτωση που ο υπόχρεος Δήμος, Κοινότητα κλπ, δεν υποβάλλει την αίτηση ή τα δικαιολογητικά που αναφέρονται παραπάνω, μέσα στα χρονικά

δρια που έχουν καθορισθεί από τις υπηρεσίες, μπορεί να εκδοθεί η απόφαση του Νομάρχου μόνο με τα στοιχεία που υπάρχουν στη διάθεση των υπηρεσιών». Η Υγειονομική αυτή διάταξη, εντάσσεται στην νομοθεσία την σχετική με την οργάνωση και την λειτουργία κοιμητηρίων, δηλαδή με δραστηριότητες οι οποίες ανάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των Δήμων και Κοινοτήτων κατά το αρ. 1 παρ. 1 αν. 582/1968 και τ' άρθρα 24 παρ. 1 περ. (α) υποπερ. (ii) και 37 παρ. 1 περ. (α) του κωδ. π.δ. 410/1995 (Α' 231) (πρβλ. ΣΤΕ 1182/2006 Νόμος). Περαιτέρω στο π.δ. 1128/1980 Αποστάσεις κοιμητηρίων: θέσεις κοιμητηρίων ορίζεται στο άρθρο 1: Τα ιδρυόμενα ή επεκτεινόμενα κοιμητήρια δέον να απέχουν τουλάχιστον 250 μ. εκ του άκρου του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως, 100 μ. εκ μεμονωμένων κατοικιών, 100 μ. εκ φρέατων και 50 μ. εκ πηγών ποσίμου ύδατος και εν πάση περιπτώσει να μη δημιουργούνται κίνδυνοι ρυπάνσεως ή μόλυνσεως του υδροφόρου ορίζοντος, του τροφοδοτούντος τα εν λόγω φρέατα ή πηγάς. Τα ως άνω κοιμητήρια δέον επίσης να απέχουν τουλάχιστον 1.500 μ. εκ νοσοκομείων και κλινικών εν γένει. Η απόσταση αυτή δύναται να περιορίζεται μέχρι 500 μ. εις περιπτώσεις καθ' ας τα κοιμητήρια δεν είναι αμέσως ορατά εκ των νοσοκομείων ή κλινικών εν γένει, ούτε η κύρια οδός προσπελάσεως των διέρχεται προ των κοιμητηρίων, στο δε άρθρο 2. Απαγορεύεται η έγκρισις νέου ή η επέκτασις υφισταμένου σχεδίου πόλεως, η ανόρυξις φρέατος ποσίμου ύδατος και η ίδρυσις νέων νοσοκομείων ή κλινικών εις αποστάσεις μικρότερες των ως άνω καθοριζομένων εξ' υφισταμένων κοιμητηρίων και στο άρθρο 3. Τα κοιμητήρια δέον να κινείται εις καλώς αεριζόμενος θέσεις, οι δε επικρατούντες άνεμοι να μην έχουν κατεύθυνσιν προς εγγύς κατοικημένους περιοχάς. Η περιοχή των κοιμητηρίων δεν θα υπόκειται εις πλημμύρας, αποστραγγιζομένη καλώς, τα δε αποστραγγιζόμενα εκ των βροχών ύδατα δεν θα ρυπαίνουν ή μολύνουν εγγύς κείμενα φρέατα ή ετέρας πηγάς ποσίμου ύδατος. Οι αποστάσεις και διαδικασίες αυτές πρέπει να τηρούνται, για λόγους δημόσιας υγιεινής, για την δημιουργία κοιμητηρίου (ΣΤΕ 2475/2010). Κατά την έννοια όλων των παραπάνω διατάξεων, εφόσον ο συντακτικός και ο κοινοτικός νομοθέτης, έχοντας επίγνωση του οικολογικού προβλήματος, ανήγαγε το φυσικό περιβάλλον σε αντικείμενο ιδιαίτερης έννομης προστασίας, η προστασία αυτή πρέπει να είναι πλήρης και αποτελεσματική. Κατά συνέπεια, η ως άνω συνταγματική διάταξη καθιστά υποχρεωτική για μεν τον κοινό νομοθέτη και τη Διοίκηση τη λήψη των προς τούτο αναγκαίων προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων, και δη είτε κανονιστικών είτε γενικών ατομικών είτε ατομικών, για δε τα δικαστήρια την παροχή αποτελεσματικής προστασίας στο φυσικό περιβάλλον

το φύλλο της υπ' αριθ.

20

/2019 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου

Αθηνών (Τμήμα Ασφαλιστικών Μέτρων)

Φοβλ ΣτΕ 3974/2010,3975/2010,3976/2010,3977/2010).

Οι αιτούσες εκθέτουν ότι στην συγκεκριμένη περιοχή της Νέας Μάκρης διατηρούν δευτερεύουσα κατοικία, πλησίον του δημοτικού κοιμητηρίου της περιοχής το οποίο λειτουργεί εδώ και πολλά έτη (προγενέστερα του 1982) χωρίς τις νόμιμες άδειες και τις μελέτες περιβαλλοντικών όρων. Ότι το καλοκαίρι 2018, ο καθ' ου Δήμος, κατ' εφαρμογή διάταξης Νόμου, επέκτεινε τη λειτουργία του ως άνω κοιμητηρίου σε οικόπεδο ιδιοκτησίας του, χωρίς όμως να έχει υποβληθεί καμία περιβαλλοντική μελέτη, χωρίς πρόβλεψη αποχετευτικού συστήματος, συστήματος αποστράγγισης από όμβρια ύδατα, διαχείρισης απορριμμάτων, χωρίς κατάλληλη περίφραξη και εν γένει χωρίς καμία μελέτη ή εργασία διασφάλισης των προβλεπόμενων από τη σχετική νομοθεσία όρων που έχουν τεθεί για την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση ακόμα και την αισθητική ρύπανση. Ότι στο χώρο επέκτασης του κοιμητηρίου έχει τεθεί συρμάτινη περίφραξη, έχουν ήδη διανοιγεί τρεις τάφοι πρόχειρα και σε κοινή θέα, ενώ σε περίπτωση βροχής ο χώρος πλημμυρίζει και τα νερά της βροχής παρασύρουν απόβλητα και καταλήγουν στις οικίες τους, ενώ συνθήκες επικίνδυνες για τη δημόσια υγεία προκαλούνται και από τα λιμνάζοντα στο χώρο της επέκτασης του κοιμητηρίου νερά. Ότι πέραν των εμφανών επικίνδυνων για τη δημόσια υγεία συνθηκών που προκαλούνται από τη λειτουργία του κοιμητηρίου, η έλλειψη οποιασδήποτε περιβαλλοντικής μελέτης προκαλεί στις αιτούσες ανησυχία για την ύπαρξη και άλλων κινδύνων όχι άμεσα ορατών αλλά σφόδρα πιθανών να ελλοχεύουν. Ότι εξαιτίας των ανωτέρω θίγεται η προσωπικότητά τους, ως εκ τούτου ζητούν να αρθεί προσωρινά η προσβολή και να απομακρυνθούν οι διανοιγέντες τάφοι και να υποχρεωθεί ο καθ' ου Δήμος να παραλείπει κάθε προσβολή στο μέλλον, ήτοι να παραλείπει τη διάνοιξη νέων τάφων μέχρις εκδόσεως των νομίμων αδειών. Τέλος, ζητούν να απειληθεί εναντίον του Δημάρχου του καθ' ου Δήμου, Ηλία Ψηνάκη του Παναγιώτη, προσωπική κράτηση διάρκειας μέχρι ενός (1) έτους και χρηματική ποινή μέχρι 5.000 ευρώ, για κάθε παράβαση του διατακτικού της απόφασης που θα εκδοθεί.

Με το παραπάνω περιεχόμενο και αιτήματα η υπό κρίση αίτηση αρμοδίως φέρεται ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου για να συζητηθεί κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων και είναι νόμιμη, κατά τα όσα αναφέρονται στη μείζονα πρόταση της παρούσας. Θα

πρέπει επομένως να εξεταστεί και ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα.

Στην προκειμένη περίπτωση, από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο ακροατήριο κι όλα τα επικαλούμενα και προσκομιζόμενα έγγραφα, σε συνδυασμό με τα διδάγματα της κοινής πείρας (άρθρο 336 ΚΠολΔ) πιθανολογούνται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι αιτούσες το έτος 2008 απέκτησαν κοινά, αδιαίρετα και κατ' ισομοιρίαν από τη θανούσα μητέρα τους, κατά πλήρη κυριότητα, ένα αγροτεμάχιο που βρίσκεται στη θέση Ξυλοκέριζα του Δήμου Νέας Μάκρης, επί του οποίου ανήγειραν κατοικία που χρησιμοποιούν ως δευτερεύουσα, ήτοι το καλοκαίρι και αρκετά Σαββατοκύριακα εντός του έτους. Το ως άνω ακίνητο των αιτουσών απέχει από το -υπάρχον προγενέστερα του έτους 1982- Κοιμητήριο της Νέας Μάκρης 20-30 μέτρα περίπου. Με το αρ. 55 του Ν. 4559/2018 (ΦΕΚ 142/3.8.2018) καθορίστηκε χώρος Κοιμητηρίου κατ' επέκταση του υφισταμένου Κοιμητηρίου Νέας Μάκρης Δήμου Μαραθώνος, στη θέση Ξυλοκέριζα, σε ακίνητο με ΚΑΕΚ 0511017708002 που ανήκει κατά κυριότητα στον καθ' ου Δήμο αλλά και σε τμήμα των κοινόχρηστων οδών που περικλείουν το ως άνω ακίνητο, Νάξου και Βιργινίας Βλάχου. Ο καθ' ου Δήμος προέβη άμεσα στην περίφραξη του ως άνω χώρου με συρματόπλεγμα, δυνάμει της υπ' αριθ. 24346/417/7-8-2018 έγκρισης εργασιών μικρής κλίμακας της αρμόδιας Πολεοδομίας και στην διάνοιξη τριών τάφων, χωρίς την απαιτούμενη δενδροφύτευση και χωρίς καμία μελέτη πρόβλεψης διαμόρφωσης του χώρου της καθορισθείσας με τον ως άνω Νόμο επέκτασης του υπάρχοντος Κοιμητηρίου. Η αισθητική υποβάθμιση της περιοχής υπήρξε άμεση και προφανής, όπως εκτιμάται από τις προσκομιζόμενες φωτογραφίες αλλά και την ένορκη κατάθεση του μάρτυρα των αιτουσών, αφού οι εν λόγω ταφές έγιναν σε κοινή θέα και η γενόμενη περίφραξη από συρματόπλεγμα φυσικά δεν εξασφάλιζε την προστασία του χώρου από τη διέλευση ζώων ή ανθρώπων ούτε τις αναμενόμενες σε ένα χώρο κοιμητηρίου συνθήκες επισκεψιμότητας από τους συγγενείς των ενταφιασθέντων. Αργότερα τοποθετήθηκε από το Δήμο σχεδόν αδιαφανές, πρόχειρο πλαστικό κάλυμμα επί της συρματινής περίφραξης και έγινε μια στοιχειώδης δενδροφύτευση χωρίς όμως να έχει αποκατασταθεί η αισθητική υποβάθμιση στο σημείο ούτε και οι πρέπουσες συνθήκες χωροθέτησης εντός του επεκταθέντος κοιμητηρίου. Σε περίπτωση βροχής ο χώρος πλημμυρίζει, με αποτέλεσμα να υπάρχουν λιμνάζοντα ύδατα δίπλα στους τάφους αλλά και τα υπερχειλίζοντα όμβρια ύδατα παρασυρόμενα να εισβάλλουν στην κατοικία των αιτουσών. Επειδή μάλιστα στους δύο εκ των τριών τάφων δεν έχουν τοποθετηθεί μάρμαρα,

τα νερά της βροχής παρασύρουν και τα χώματα που καλύπτουν τους ενταφιασμένους ενώ καμία φροντίδα σχετικά δεν έχει υπάρξει από την πλευρά του καθ' ου. Παρουσία τρωκτικών έχει παρατηρηθεί στο χώρο πλησίον του επίμαχου κοιμητηρίου (βλ. προσκομιζόμενη από τις αιτούσες φωτογραφίες και κατάθεση του μάρτυρα των αιτουσών στα πρακτικά συνεδριάσεως). Επίσης ο καθ' ου Δήμος δεν έχει προβεί ούτε πριν τη λειτουργία του επίμαχου κοιμητηρίου ούτε σε μεταγενέστερο χρόνο σε καμία περιβαλλοντική μελέτη και σε καμία από τις απαιτούμενες εργασίες κατασκευής αποχετευτικού συστήματος, συστήματος αποστράγγισης των ομβρίων υδάτων, κανονικής περιτοίχισης του χώρου, επαρκούς δενδροφύτευσης. Καμία διαβεβαίωση επομένως δεν υφίσταται ότι η λειτουργία του Κοιμητηρίου του καθ' ου Δήμου στο ως άνω ακίνητο του Δήμου αλλά και τις κοινόχρηστες οδούς δεν θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, αντίθετα μέχρι σήμερα πιθανολογείται βάσιμα ότι λόγω των ανωτέρω ελλείψεων έχει προκληθεί αδιαμφισβήτητα αισθητική επιβάρυνση του περιβάλλοντος αλλά και συνθήκες μόλυνσης του εδάφους από τα λιμνάζοντα όμβρια ύδατα αλλά και από τα ύδατα που εξέρχονται, λόγω της υπερχειλίσης και της κατωφέρειας, από το χώρο του κοιμητηρίου μεταφέροντα στην ευρύτερη περιοχή απόβλητα και προκαλώντας ρύπανση. Η έλλειψη άλλωστε των επιβεβλημένων από το νόμο περιβαλλοντικών μελετών, ακόμα και χωρίς την εμπειρική διαπίστωση σοβαρής ρύπανσης από τους περιοίκους είτε του εδάφους είτε των υδάτων είτε της ατμόσφαιρας, αρκεί από μόνη της ώστε να προκαλεί εύλογη και έντονη ανησυχία κατ' αρχάς στους διαμένοντες πλησίον του κοιμητηρίου και να διαταράσσει με τον τρόπο αυτό το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμά τους στην απόλαυση του περιβαλλοντικού αγαθού (βλ. ΕφΘεσ 2022/2012). Άλλωστε το γεγονός ότι ο καθορισμός του χώρου επέκτασης του κοιμητηρίου έγινε με νόμο, τούτο δεν απαλλάσσει τον καθ' ου Δήμο από την υποχρέωσή του να λειτουργεί το κοιμητήριο αυτό υπό όρους και συνθήκες που δεν προσβάλλουν την προσωπικότητα των περιοίκων, όπως είναι οι αιτούσες. Ούτε το γεγονός ότι οι επίμαχοι ενταφιασμοί έγιναν σε συνθήκες κατεπείγοντος, κατόπιν της πρωτοφανούς πυρκαγιάς στο Μάτι Αττικής τον Ιούλιο 2018 και της ανάγκης μαζικών ενταφιασμών στην ευρύτερη περιοχή μπορεί να δικαιολογήσει, τρεις περίπου μήνες αργότερα, τη συνέχιση λειτουργίας του επίμαχου κοιμητηρίου υπό συνθήκες που προσβάλλουν την προσωπικότητα των

περιοίκων και εν προκειμένω των αιτουσών. Το γεγονός άλλωστε ότι οι γενόμενοι ενταφιασμοί μέχρι σήμερα στον επίμαχο χώρο επέκτασης του κοιμητηρίου Νέας Μάκρης είναι μόνον 3 ή 4, θέτει εν αμφιβόλω τον ισχυρισμό περί καταστάσεως έκτακτης ανάγκης, ενόψει και του γεγονότος ότι ο καθ' ου Δήμος επιχείρησε στο παρελθόν τουλάχιστον τρεις φορές την παράνομη επέκτασή του στο όμορο ακίνητο ιδιοκτησίας του (βλ. Τις εκδοθείσες σχετικά αποφάσεις Ειρηνοδικείου Αθηνών 3172/2007, Μον.Πρ.Αθηνών 10482/2007 και Μον.Πρ.Αθηνών 8318/2012). Επομένως, η μη τήρηση των οφειλόμενων διαδικασιών εκ μέρους του καθ' ου, η οποία καθιστά παράνομη τη λειτουργία του κοιμητηρίου στο χώρο που ορίστηκε για την επέκτασή του, επάγεται μειωτική διαταραχή της προσωπικότητας των αιτουσών, ως χρηστών του ανωτέρω ακινήτου τους, συνισταμένη και στην εμπειρικά διαπιστωμένη υποβάθμιση του περιβάλλοντος αλλά και στην, εξαιτίας της ανασφάλειας, λόγω της προαναφερθείσης επιστημονικής αβεβαιότητας, ανενόχλητη χρήση των ανωτέρω περιβαλλοντικών αγαθών. Κατ' ακολουθία όλων των ανωτέρω, πρόδηλο καθίσταται ότι η επέκταση του επίμαχου κοιμητηρίου, επιφέρουσα μεταβολή στο περιβάλλον η οποία είναι πιθανό να έχει επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία, στην ποιότητα ζωής και στην υγεία των αιτουσών, ουσιωδώς χειροτερεύει την ποιότητα ζωής τους, αφού αυτές υφίστανται προσβολή στην προσωπικότητά τους και ειδικότερα στην απρόσκοπτη χρήση των κοινών και κοινοχρήστων αγαθών που προαναφέρθηκαν. Από την υφιστάμενη αυτή προσβολή δικαιούνται οι αιτούσες να ζητήσουν την προσωρινή προστασία της προσωπικότητά τους η οποία όμως δεν μπορεί να συνίσταται στην απομάκρυνση των τριών ήδη υφιστάμενων τάφων, καθόσον πιθανολογείται ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα προκαλούσε σοβαρή διατάραξη του ήδη κορεσμένου κοιμητηρίου του καθ' ου Δήμου, με συνέπεια και πάλι την διακινδύνευση περιβαλλοντικών αγαθών αλλά και της υγείας των εργαζομένων και των επισκεπτών του νεκροταφείου. Κρίνεται λοιπόν ότι πρόσφορο ασφαλιστικό μέτρο στη προκειμένη περίπτωση είναι η προσωρινή παύση ενταφιασμών στο χώρο που δυνάμει του αρ. 55 του Ν. 4559/2018 αποφασίστηκε η επέκταση του Κοιμητηρίου Νέας Μάκρης του καθ' ου Δήμου, με απειλή προσωπικής κράτησης ενός (1) μηνός και χρηματικής ποινής 1.500 ευρώ κατά του Δημάρχου του καθ' ου Δήμου, Ηλία Ψηνάκη, κατ' αρ. 947 ΚπολΔ. Μετά ταύτα, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η αίτηση και ως κατ' ουσία βάσιμη και τα δικαστικά έξοδα των αιτουσών να επιβληθούν σε βάρος του καθ' ου, κατά τα ειδικότερα στο διατακτικό της παρούσας διαλαμβανόμενα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

7ο φύλλο της υπ' αριθ.

20

/2019 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου

Αθηνών (Τμήμα Ασφαλιστικών Μέτρων)

Δικάζει αντιμωλία των διαδίκων.

Δέχεται εν μέρει την αίτηση.

Απαγορεύει προσωρινά και για το μέλλον στον καθ' ου τη διενέργεια ενταφιασμών επί του χώρου επέκτασης καθορισθέντος με το αρ. 55 Ν. 4559/2018 του κοιμητηρίου Νέας Μάκρης, στη θέση "Ξυλοκέριζα", όπως φαίνεται με στοιχεία Α', Β', Γ', Δ', Ε', Α' στο σχετικό πρωτότυπο διάγραμμα που αντίτυπό του σε φωτοσμίκρυνση προσαρτάται ως Παράρτημα β στον ως άνω Νόμο, μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της ασκηθείσας από τις αιτούσες-αγωγής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου Αθηνών με ΓΑΚ/ΕΑΚ 85498/3289/2018.

Απειλεί κατά του Δημάρχου του καθ' ου Δήμου, Ηλία Ψηνάκη του Παναγιώτη, κατοίκου όπου εδρεύει και ο καθ' ου, προσωπική κράτηση ενός (1) μηνός και χρηματική ποινή χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ για κάθε παράβαση της προηγούμενης διάταξης της παρούσας.

Επιβάλλει στον καθ' ου τα δικαστικά έξοδα των αιτουσών τα οποία ορίζει στο ποσό των τριακοσίων πενήντα (350) ευρώ.

Κρίθηκε, αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 24.01.2019 και δημοσιεύθηκε στις 29-1-2019 σε έκτακτη και δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου αυτού με απόντες τους όλους τους διαδίκους και τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
το οποίο θεωρήθηκε για τη νόμιμη
σήμανση και εκούση του κατά τη
σειρά της παραγγελίας
ΑΘΗΝΑ 29 ΙΑΝ. 2019

.....Γραμματέας

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

